

Quaderns de
la Selva, 13
2001

CENTRE D'ESTUDIS
SELVATANS

*El terme de
Lloret de Mar
del segle XI al XVIII:
una aproximació
cartogràfica*

ELVIS MALLORQUÍ

MOLTES vegades, els atzars de la conservació dels documents medievals han condicionat notablement les recerques historiogràfiques a l'entorn del passat de les nostres contrades. A la Marina de la Selva, per exemple, aquest fet ha originat un cert desconeixement de l'organització del poblament i de la societat en els primers temps medievals,¹ sobretot si ho comparem amb l'estudi del comerç marítim des de la baixa edat mitjana. Les úniques excepcions a tan lamentable situació provenen, pràcticament totes, de la mà de l'historiador i arxiver Josep M. Pons Guri, que ha dedicat una part important de la seva obra a les poblacions del sud del litoral del bisbat de Girona,² entre elles a la vila de Lloret de Mar, de la qual ha investigat l'evolució de la senyoria, des dels seus orígens al segle XI fins a les seves conseqüències sobre els habitants del terme al segle XIV.

En el present article, després de repassar les grans etapes de la història de Lloret a l'edat mitjana, em proposo d'analitzar alguns aspectes que encara romanen força desconeguts sobre

1. L'incendi dels arxius de Santa Maria de Ripoll, el 1835, va acabar amb centenars –potser milers– de pergamins que feien referència a Tossa de Mar i al seu terme. Les possibilitats per a estudiar-ne els seus primers temps han quedat, doncs, enormement minvades (Mario ZUCCHITELLO, *Tossa: la formació d'una vila. El comte, l'abat i els tossencs (segles IX-XII)*, Tossa de Mar, Ajuntament de Tossa de Mar, 1998, p. 15-20).

2. Vegeu la seva darrera contribució: Josep M. PONS GURI – Jesús RODRÍGUEZ BLANCO, *Els noms de lloc a l'Alt Maresme dels segles IX-XII. Antics termes de Montpalau, Palafròls i Tordera, Arenys de Mar*, Llibreria El Set-ciències, 2000.

aquest període històric. El punt de partida de la recerca és, tanmateix, un document del segle XVIII, un mapa del terme de Lloret que es conserva a les últimes pàgines d'un llibre de la pabordia de Novembre, a l'Arxiu de la Catedral de Girona, en el qual hi figuren alguns topònims de muntanyes, rius i llocs i alguns masos que, comparant-los amb els textos medievals, ens permeten esbossar algunes de les principals característiques de l'organització del terme de Lloret als segles de l'edat mitjana.

La senyoria de Lloret del segle X al XIV

La primera menció documental a Lloret de Mar, estudiada amb detall per Josep M. Pons Guri, data de l'any 966. Es tracta de la donació de l'alou de la vil·la de Tossa de Mar, efectuada per importants magnats de la Catalunya del segle X, marmessors del comte Miró de Barcelona i Girona, al monestir de Santa Maria de Ripoll.³ Els termes occidentals n'eren el riu de Canyelles i el terme de Lloret i els septentrionals els de les «*Palomerias de Villanova*» i de «*Caldes*»-Caulès probablement-. D'aleshores, tanmateix, en desconeixem l'organització interna del territori de Lloret, per bé que, molt possiblement, no diferia massa del de Tossa, a l'interior del qual s'hi trobava una vil·la, amb edificis, molins, terres de conreu, arbres, pastures, boscos, garrigues, muntanyes i roquissars, a més de les esglésies de Sant Vicenç i Sant Llionç.⁴

El terme de Lloret, al segle X, també devia pertànyer a la casa comtal de Barcelona, ja que uns decennis més tard, el 1001, el comte Ramon Borrell va entregar-lo, un cop segregat del territori de Maçanet al qual estava inclòs, al vescomte Seniofred en compensació d'un deute.⁵ D'aquesta manera, és interessant constatar com la costa de la Selva, a l'alta edat mitjana, estava controlada directament pels comtes i, potser a mesura que l'amenaça dels atacs i les ràtzies minvava, va poder anar a parar a d'altres mans, eclesiàstiques com el monestir de Ripoll o laïques com els vescomtes gironins. Aleshores, el terme de Lloret, en el qual havia cases, corts, horts, arbres, terres, vinyes, conreus, erms i boscos, tenia com a límits orientals la "parada" de Sesmond i la vinya de Sadurní; a migdia el mar, el terme de Blanes amb el castell de Forcadell; a ponent els cims del Montgròs i de Montbarbat; i a tramuntana el vilar Daniel, el camp Cominal i el terme de Caulès.

3. BC (Biblioteca de Catalunya), Manuscrits, n. 572; Josep M. PONS GURI, «La columnella del llegat del comte Miró a favor del monestir de Ripoll», en Josep M. PONS GURI, *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*, Barcelona, Fundació Noguera, 1989, vol. 3, p. 9-15.

4. ZUCCHITELLO, *Tossa...*, p. 33-140.

5. AHFF (Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar), perg. n. 2; Josep M. PONS GURI, «Document del vescomte Seniofred de Girona. Un crebantament de comanda i l'esmena per mitja d'una insoluntdatació», *Recull...*, vol. 3, p. 17-30.

Al cap de poc després d'entrar en els dominis vescomtals, l'alou de Lloret va passar a una línia secundària del llinatge dels vescomtes gironins: el 1032 un acord entre Ermessenda i Sicardis, filles d'Amat de Montsoriu, successor de Seniofred, establia que el domini de Lloret quedés en mans de la segona.⁶ L'acord, tanmateix, no es va fer efectiu fins el 1041, just en el moment en què Sicardis es va casar amb Umbert Odó, senyor dels castells de les Agudes i de Montpalau i magnat important a la cort de Ramon Berenguer I.⁷

Així es va iniciar la llarga etapa de Sicardis com a senyora de Lloret: ho va ser fins la seva mort el 1103. De fet, des de la mort del seu marit Umbert, el 1071, Sicardis va passar a residir a Lloret mateix, en el «castro de Laured» esmentat el 1041. Des d'allí, va fer venir el bisbe Guifré de Girona per tal de consagrar, sota el seu patrocini, el dels seus fills Udaldar i Bernat i el d'Odó –el castlà o guardià del castell–, l'església de Sant Joan del castell de Lloret.⁸ Això era el 23 de gener de 1079 i aquest temple va rebre els delmes i les primícies de les terres, situades a la Mata on hi havia el castell, que els senyors tenien en el seu domini i que els seus pagesos van artigar. El bisbe també va dotar l'església amb un territori –des de la vinya dita de Sadurní fins al mar, i des del riu de Lloret fins als llocs de Vallmarina, Gavarneda i la Mata– i els senyors li van concedir algunes terres i vinyes.

De totes maneres, també el gener del 1079, es va consagrar un altre temple a Lloret, el de Sant Romà –l'actual ermita de les Alegries–.⁹ Sicardis i els seus fills van contribuir-hi donant al temple un conjunt de terres i un espai de trenta passes, per al cementiri, al voltant de les parets de l'església. I el bisbe va atorgar-li els delmes, les primícies i les oblacions dels fidels, a més de definir el terme parroquial amb molta precisió: a llevant, limitava amb les parròquies de Sant Vicenç de Tossa i Sant Joan del castell als indrets de Montgròs, Masada i Palomera; a migdia, amb la parròquia de Sant Joan des del lloc de Vallmarina fins a l'església de Sant Quirze; a ponent, tocava amb la parròquia de Tordera, des de l'era de Bulgera, el mont dit Bagassa Morta, la vall de Salamó, la Font Sarre, sa Lloreda, Virgili i el cim de la serra de Montbarbat; finalment, a tramun-

6. ACG (Arxiu Capítular de Girona), perg. n. 40; Ramon MARTÍ, *Col·lecció diplomàtica de la seu de Girona*, Barcelona: Fundació Noguera, 1997, n. 204; Josep M. PONS GURI, «Sicardis, senyora de Montseny i de Lloret», en *Estudios dedicados al profesor Frederic Udina i Martorell. Medievalia* [Bellaterra], núm. 10, 1992, p. 351-361, ap. 1. Els límits de l'alou són: els termes de Tossa, el mar, els termes del Vilar –de Blanes– i els del «vicus» de Caulès.

7. ACG, perg. n. 47; MARTÍ, *Col·lecció...*, n. 234; PONS GURI, «Sicardis...», ap. 2. El terme de Lloret limitava amb els termes de Tossa, el mar, el puig de Gironella i els termes de Blanes, i el Montbarbat i Caulès.

8. ACG, perg. n. 86; Josep PONS GURI, «Dotalies d'esglésies selvatanes del bisbat de Girona al segle XI», en *Recull...*, vol. 2, p. 461-476, ap. 5.

9. ACG, perg. n. 502; PONS GURI, «Dotalies...», ap. 3.

tana, limitava amb les parròquies de Maçanet, Vidreres i Caulès, i passava pels cims de Montbarbat, Mont Oriol, l'era d'Oledella, el puig s'Espina i el Montgròs.

Des del segle XI, doncs, les esglésies de Sant Romà i de Sant Joan estaven dempeus. Ja aleshores, però, existia un altre temple a Lloret: el de Sant Quirze, que, per les restes romanes i les sepultures que s'hi han trobat, podria tractar-se d'una antiga basílica paleocristiana.¹⁰ Més tard, abans del segle XIV en tot cas, encara se n'hi havien afegit dues més: la de Santa Cristina, sobre un promontori arran del mar, i la de Sant Pere d'Alou, enmig de les muntanyes que hi ha entre Lloret, Blanes i Tordera.¹¹

Sicardis, que va dictar el seu testament des de la seva pròpia casa al castell, l'any 1103,¹² va deixar totes les possessions depenents d'aquest castell al seu fill Bernat Umbert, aleshores bisbe de Girona, i al seu gendre Bernat Gaufred, amb la condició que, després de llurs morts, quedessin repartides per meitats entre la canònica de la seu –a la qual ja li havia deixat alguns masos a Lloret– i els hereus del segon. Durant el segle XII, doncs, el castell de Lloret va romandre en aquesta situació de domini compartit –no pas excepcional sinó força corrent– entre uns senyors laics i una institució eclesiàstica: la seu de Girona, que va obtenir definitivament la meitat del castell per la donació testamentària del bisbe Bernat Umbert el 1110,¹³ i els successors de Bernat Gaufred que esdevindrien els senyors de Palafolls. El 1165, però, Bernat de Palafolls va empenyorar tot el que posseïa a Lloret i Caulès al bisbe Guillem de Girona i sembla que, tot i les reclamacions del seu cosí Berenguer de Palafolls, la catedral es va quedar amb tot el castell. L'acord final, però, no va arribar fins el 1217, en què Guillem de Palafolls va reconèixer que ja no tenia cap més dret a Lloret.¹⁴

Així, des d'inicis del segle XIII la senyoria del castell de Lloret va quedar únicament en les mans dels canonges de la Catedral i, més exactament, en les mans del paborde de Novembre, una institució creada per proporcionar les rendes necessàries per a la canònica per a tot aquest mes. De totes maneres, als canonges, els calia tenir una persona fixa a Lloret per tal de gestionar la casa: així, el castlà del castell –del llinatge dels Lloret– va passar a desenvolupar fidelment aquestes funcions, a canvi de ser remunerat amb un feu i de compartir uns quants dels drets de la senyoria que havien de satisfer els homes de Lloret. Entre aquests hi havia els serveis d'host i cavalcada, de guaites i bades al castell, de sometent i d'obres i recollita al castell i les prestacions del blat

10. Joan DOMÈNECH, *Lloret de Mar*, Girona: Diputació de Girona – Caixa de Girona, 1992, p. 22-23.

11. Josep M. PONS GURI, *El llibre de Santa Cristina de Lloret*, Barcelona, Obreria de Santa Cristina de Lloret de Mar, 1977, p. 9-16. L'ermita de Sta. Cristina, el 1376, ja era objecte d'una devoció

popular entre els lloretencs, que venia de molts anys enrere.

12. ACG, perg. n. 136 i 137; PONS GURI, *Sicardis...*, ap. 3 i 4.

13. ACG, perg. n. 148.

14. ACG, pabordia de Novembre, lligall s. n.

El mapa de Lloret del segle XVIII

Es tracta d'un dibuix certament excepcional (fig. 1). A més de ser una de les escasses representacions de termes parroquials –en aquest cas, potser castral– de les terres gironines,¹⁸ l'autor es va entretenir a dibuixar, d'una manera molt detallada, alguns dels elements més importants del territori lloretenc: la vila, el castell, les esglésies i, fins i tot, els masos més importants –alguns, com el mas Pla o el mas Coll de Vilarasa, amb una torre annexa.

El trasllat de la informació existent en el dibuix del segle XVIII sobre un mapa actualitzat (fig. 2) i l'anàlisi de les primeres mencions dels noms que apareixen al segle XVIII (apèndix 1) permeten fer diverses constatacions.

1. De la localització dels topònims que apareixen en el mapa setcentista, podem destacar la seva concentració en una petita part del terme, la de la plana de la riera de Lloret, des de l'església de Sant Romà –l'actual ermita de les Alegries– fins a la platja, i també a la zona de Fanals. La resta del terme

antics capbreus de Lloret: ACG, Pabordia de Novembre, vol. 8.e.10 *Cabreu de Lloret, tomo primero sacado a luz de los originales del Archivo de la Catedral por el señor canónigo Campillo*, sense foliar. Hi ha una reproducció del mapa al Servei d'Arxius Municipal de Lloret. Vegeu també: ZUCCHITELLO, Tessa..., p. 63.

18. Joaquim M. PUIGVERT SOLÀ, «Església i territori en els orígens de la Catalunya contemporània», *Treballs de la Societat Catalana de Geografia* [Barcelona], núm. 44, 1997, p. 98.

El terme de Lloret de Mar del segle XI al XVIII: una aproximació...

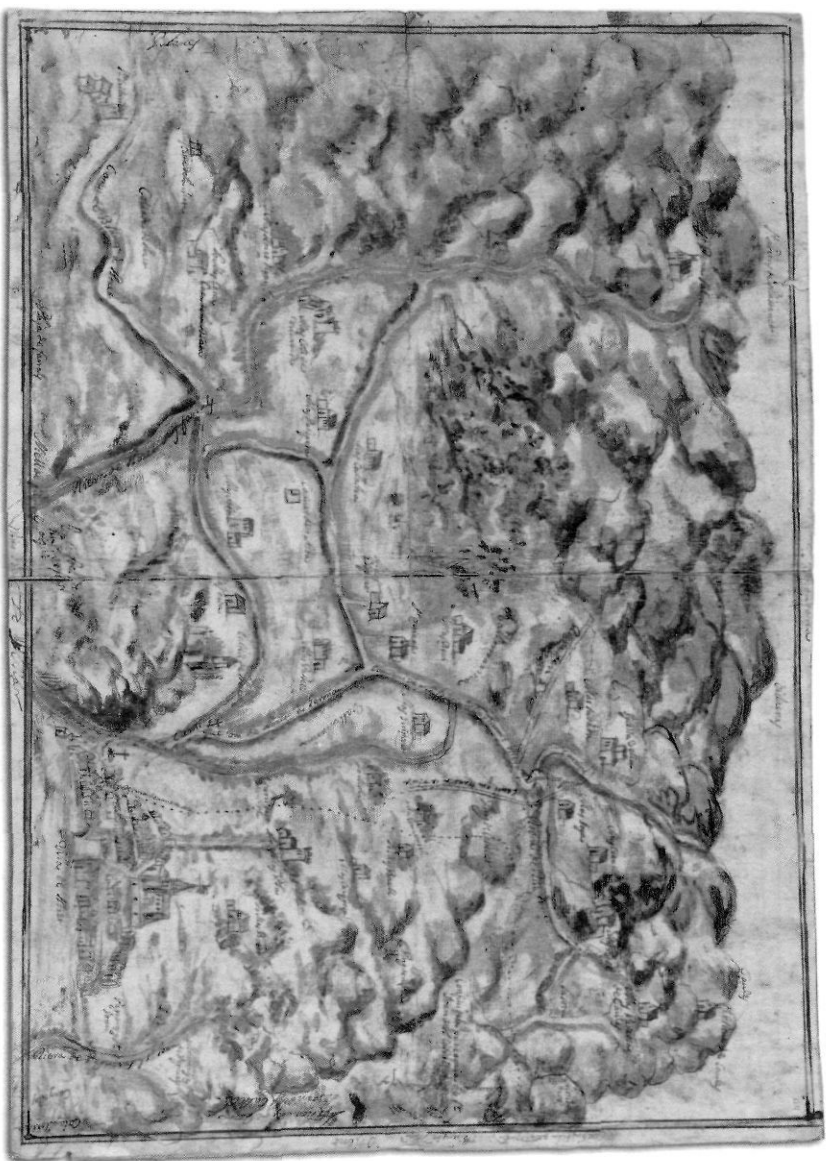

Figura 1. Fragment del mapa de Lloret del segle XVIII. Drets reservats © Capítol de la catedral de Girona.

queda pràcticament buida de topònims. A Sant Pere d'Alou, aparentment, no hi vivia ningú ni hi havia cap casa.

2. La major part dels noms que figuren al mapa són molt antics. Pràcticament tots són esmentats, com a molt tard, al segle XIV. I encara n'hi ha alguns, el de Lloret mateix però també el de Palomeres, que ja són esmentats el 966 com a límits occidentals del terme de Tossa. I els textos del segle XI –la donació de l'alou de Lloret per part del comte Ramon Borrell al vescomte Seniofred i les actes de consagració de Sant Romà i Sant Joan– recullen un bon feix de noms de lloc situats en el mapa del segle XVIII.

3. Finalment, el més sorprenent és la delimitació del que devia ser el terme de la parròquia de Sant Joan de Lloret, tal com devia haver estat definit el 1079 en el moment de la seva creació. Ara bé, aquesta parròquia no ha estat mai més documentada com a parròquia.¹⁹

Aquestes curioses constatacions ens fan prendre certes prevencions davant d'aquesta representació del terme de Lloret. Perquè, quin interès podia tenir, en ple segle XVIII, un mapa que recull uns topònims i unes delimitacions que tenien, a vegades, més de sis-cents anys d'existència? El que és segur és que la finalitat del dibuix no era únicament estètica, tot i les representacions, qui sap si properes a la realitat o completament fantasioses, de les cases de pagès, del castell i de la vila de Lloret. La confecció del mapa obeeïa a algun altre motiu, potser el mateix pel qual s'ha conservat a l'Arxiu de la Catedral de Girona, dintre d'un dels llibres de capbreus referents a les terres de Lloret. En efecte, el mapa havia de servir als senyors del lloc, els pabordes de Novembre de la seu gironina per situar –encara que fos de manera aproximada– alguns dels topònims que tan sovint devien trobar en les escriptures que demostraven els seus drets. I, després, per recordar als pagesos del terme que calia respectar els drets senyorials –el domini directe– que posseïen d'antic i que, en el context d'expansió agrària i comercial del Setcents, podrien haver-se revalorat de manera sensible.

Tanmateix, la hipòtesi dels motius de la confecció del mapa i del seu ús al segle XVIII, cal confirmar-la amb un estudi que sobrepassa de molt la idea inicial d'aquest article, que era, simplement, donar a conèixer aquest interessant document. El mapa, a més de donar informació sobre el temps en què va ser creat, també recull dades d'èpoques molt més reculades, de manera que els investigadors i historiadors actuals podem aprofitar, per tal de reconstruir el poblament medieval del terme de Lloret, la feina dels pabordes setcentistes que ja van llegir atentament els textos medievals i situar els topònims més importants. En efecte, el mapa del segle XVIII pot ser de gran ajuda, tenint en compte les seves

19. En les llistes de parròquies dels segles XIII i XIV, a Lloret només consta la de Sant Romà (Josep RIUS SERRA, *Rationes Decimarum Hispaniae* (1279-1280), Barcelona: CSIC, 1946, vol. 1. (Josep M. PONS

GURI, «Nomenclátore de la diócesis gerundense en el siglo XIV», *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* [Girona], vol. 17, 1964-1965, p. 5-73 i també a PONS GURI, *Recull...*, vol. 2, p. 9-79).

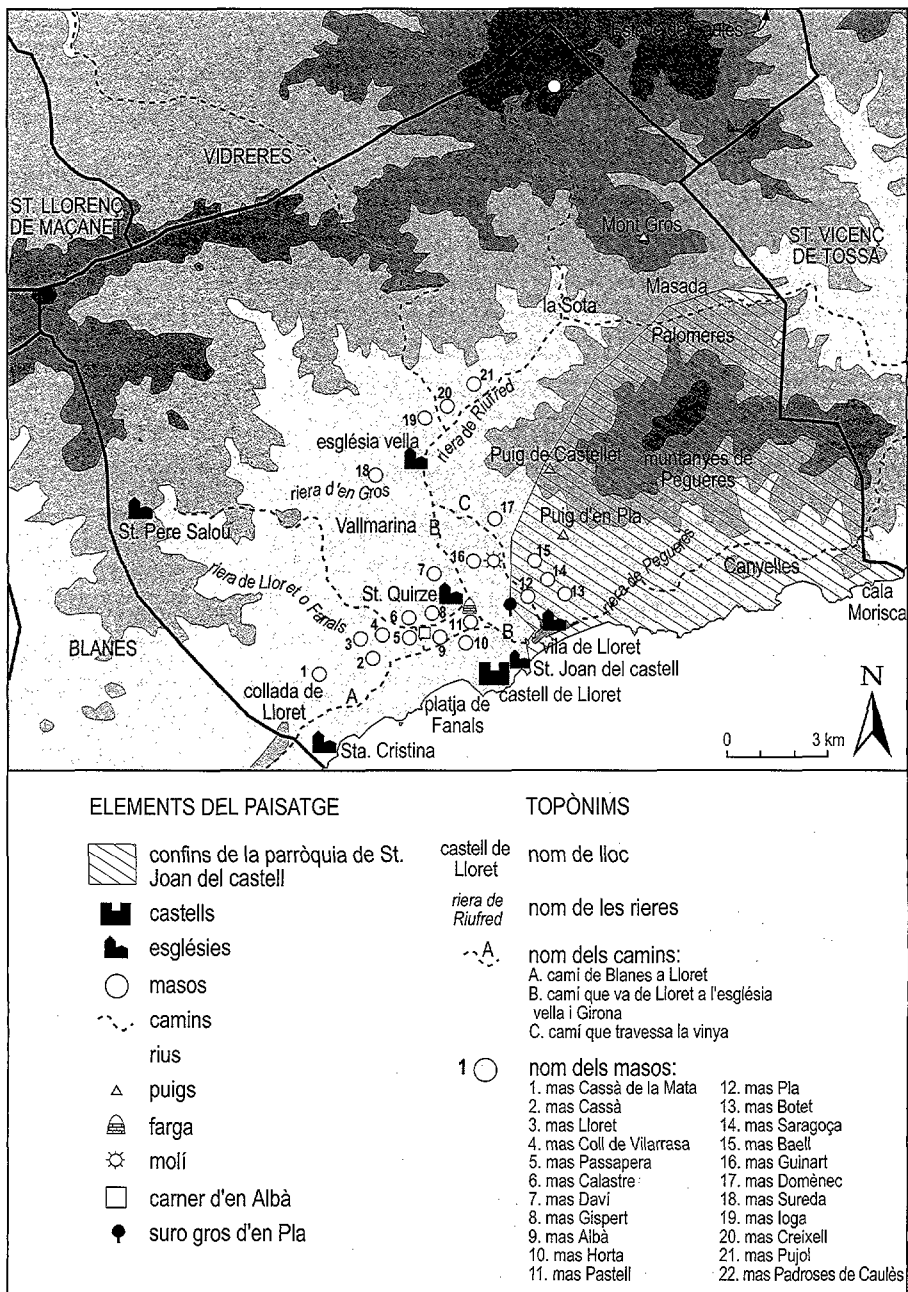

Figura 2. El terme de Lloret al segle XVIII.

característiques i limitacions, per localitzar els límits dels alous dels segles x i xi i els de les parròquies de Sant Romà i Sant Joan, per conèixer la fesomia del castell, les esglésies i de la vila a l'època moderna o, com veurem tot seguit, per aproximar-nos a la història dels diferents masos del terme de Lloret.

Els masos de Lloret del segle XIV al XVIII

La representació dels masos del terme de Lloret en un mapa, encara que sigui molt poc precís, és una eina fonamental per conèixer, com a mínim, la situació relativa d'aquestes cases sobre el terreny. Així, podem estalviar-nos, per a cadascun dels masos, una recerca exhaustiva en els arxius senyorials, patrimonials, notariais i municipals existents i també en els plànols més moderns.²⁰ De fet, la localització de la major part dels masos representants en el mapa del Setcents, gràcies a un plànol de l'any 1975, no ha estat una tasca massa complicada (fig. 2).²¹ I un cop realitzada, podem intentar relacionar els masos del segle XVIII amb els que es troben en uns documents medievals especialment rics en dades sobre el territori: els capbreus. De Lloret, se'n conserven dos de força complets del segle XIV, ambdós a l'Arxiu de la Catedral de Girona: un dels anys 1317-1320 i l'altre del 1373. Aquests dos documents contenen moltíssimes referències als masos del terme, amb les quals podem relacionar-los amb els noms documentats en el mapa del segle XVIII. Falta, naturalment, analitzar els capbreus dels segles XV, XVI i XVII per tal d'acabar de relacionar els possibles canvis en la xarxa de masos de Lloret.²² Però els resultats d'aquesta primera aproximació (Apèndix 2) són prou interessants com per poder-los destacar breument aquí.

1. El que primer destaca dels segles medievals és l'altíssim nombre de masos, 85, enfront dels 22 del segle XVIII. D'aquests últims, tots ja existien al segle XIV excepte tres –els masos 6, 23 i 42 de l'Apèndix 2–, que, molt probablement, haurien sofert un canvi de denominació que, de moment, impedeixen identificar-los amb algun altre mas anterior.

2. No tots els masos documentats els anys 1317-1320 estaven habitats per una família. N'hi havia 19, almenys, que havien estat abandonats i absorbits per d'altres masos i que només servien per localitzar algunes peces de terra –són

20. En un altre treball sobre Cruïlles, també hem pogut identificar els masos medievals amb els moderns gràcies a un capbreu del segle XVII i un estudi de la parròquia al segle XVIII (Elvis MALLORQUÍ, Homes, viles i masos (Cruïlles, 1319)», dins: Rosa CONGOST – Lluís TO (eds.), *Homes, masos, història. La Catalunya del Nord-est (segles XI-XX)*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999, p. 56-59 i mapa 3).

21. SAMLM, *Plano toponomástico. Plan General de Ordenación 1:10000* (Lloret: Ajuntament de Lloret, 1975). Agraïixo també l'ajuda i els comentaris de Joaquim Daban per tal de situar molts dels noms documentats.

22. Aquest article és, tot just, el primer fruit d'una recerca històrica sobre les diferents fases d'ocupació del territori de Lloret al llarg dels segles medievals.

els masos 2, 5, 9, 14, 20, 30, 32, 37, 49, 55, 56, 57, 63, 65, 68, 73, 81, 83 i 88. L'existència d'aquest elevat nombre de masos "ròncs", d'abans de la Pesta Negra però, és difícil d'explicar sense una anàlisi exhaustiva de la documentació anterior, però qui sap si els atacs provinents de la mar haurien tingut a veure amb aquests abandonaments.

3. De la resta de masos, els que probablement existien al començament del segle XIV, n'hi ha 22, els representats en el mapa del XVIII, que no haurien variat massa la seva localització —són els masos 1, 6, 15, 19, 23, 24, 28, 31, 33, 34, 42, 46, 47, 48, 53, 59, 64, 66, 70, 71, 76 i 79—. N'hi ha 10 més que, a través d'una anàlisi superficial del contingut de cadascuna de les declaracions, hem arribat a situar-los de manera aproximada —són els masos 7, 21, 22, 26, 43, 44, 45, 58, 86 i 87—. Encara falta, però, situar 38 masos més —els que tenen els números 3, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 25, 27, 29, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 50, 51, 52, 54, 60, 61, 62, 67, 69, 72, 74, 75, 77, 78, 80, 82, 84 i 85— que, molt possiblement, acabarien modificant radicalment la representació cartogràfica del terme de Lloret al inici del segle XIV (fig. 3).

En definitiva, els mapes i plànols de l'època moderna, encara que se'n coneixen pocs, són uns magnífics documents que recullen l'evolució del paisatge rural. A través del de Lloret del segle XVIII, hem pogut reconstruir les característiques del poblament medieval del lloc i, en concret, de la xarxa de masos. Aquesta recerca, de moment inacabada, hauria d'anar acompanyada de l'estudi de les relacions entre els grups socials que van intervenir en la creació d'aquest paisatge, els senyors feudals de Lloret, d'una banda, i les famílies pageses dels masos, de l'altra. I així es podrien assenyalar les principals etapes que van anar conformant aquest territori rural situat, malgrat tot, tan a prop del mar.

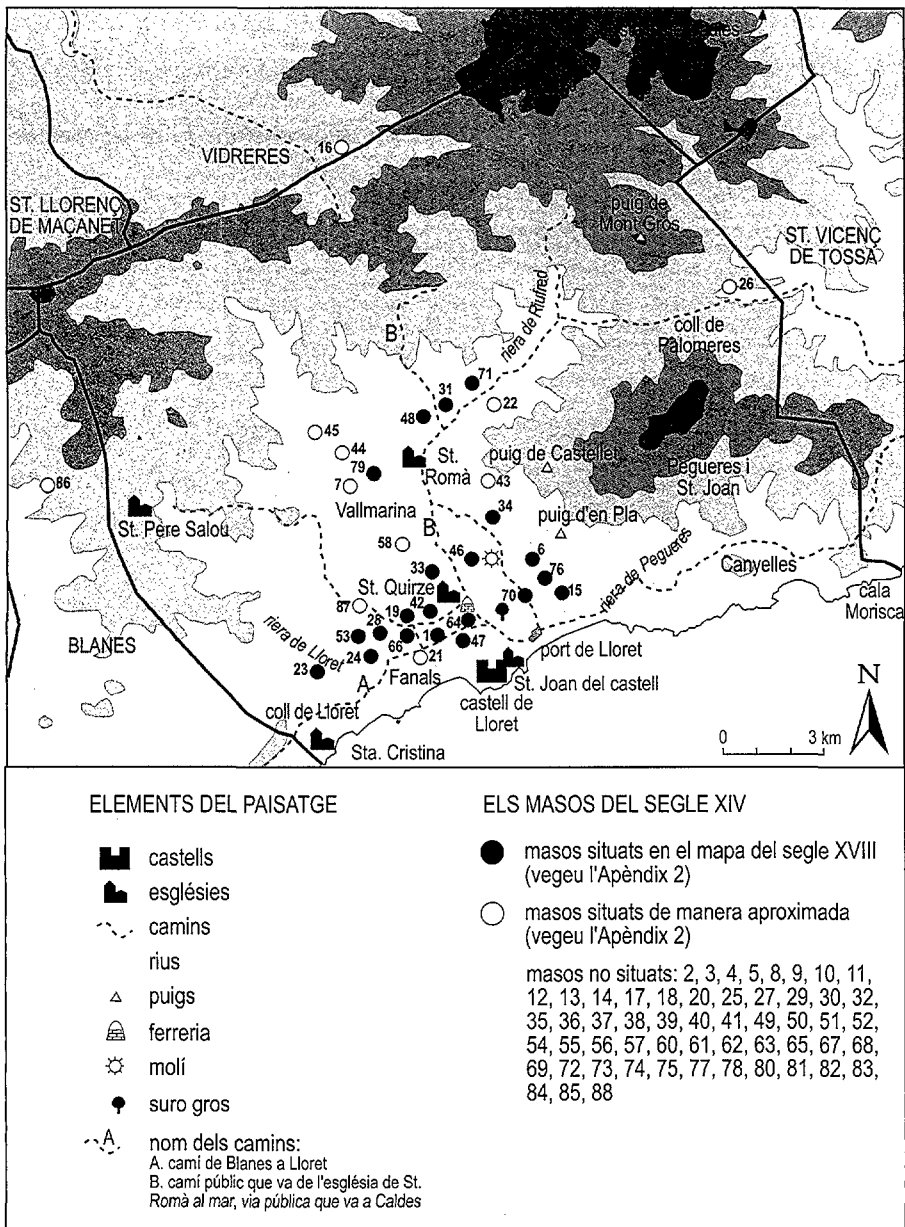

Figura 3. Els masos de Lloret del segle XIV.

Apèndixs

Apèndix 1. L'origen dels noms de lloc de Lloret de Mar

TOPÒNIM	DATAció
Albà, carner d'en	Un "carner" és el lloc on hom enterra les bèsties mortes. No està documentat als segles medievals, però sí el nom Albà.
Cala Morisca	No està documentat als segles medievals.
camí de Blanes a Lloret	Ja existia el 1320.
camí que travessa la vinya el 1001 i el 1079.	Podria fer referència a la "vinya de Sadurní" esmentada.
camí que va a l'església vella i a Girona, camí que va de Lloret a Girona	El 1320 existia el camí públic que anava de l'església -St. Romà de Lloret- al mar i la via pública que anava cap a Caldes.
Canyelles	El " <i>rivo de Cannelles</i> " feia de límit entre Lloret i Tossa el 966. Els anys 1317-1320 moltes terres es trobaven al lloc de Canyelles, a tocar del riu o torrent de Canyelles, a la vall de Canyelles, vora el camí, al cim de la costa de Canyelles, o bé al port i sobre les barraques de Canyelles.
Castellet, puig de	El 1320 hi hauria diverses terres situades al puig de Castellet.
església vella	La rectoria de l'església de Sant Romà de Lloret tenia diverses possessions al terme de Lloret els anys 1317-1320.
Fanals, niell de; Fanals, platja de	Un "niell" és un escull, una roca que surt a flor d'aigua com un petit illot. Els anys 1317-1320 hi havia diverses terres a Fanals i al prat de Fanals.
farga	Els anys 1317-1320 existia una ferreria que tenia el tinent del mas Guinart. A més, diverses terres es trobaven a sa Fàbrega, al puig o sota la Fàbrega.
Gros, riera d'en	Els anys 1317-1320 existia el mas Gros, situat a prop del mas Barbat.
Lloret, castell de	El terme de Lloret -corresponent segurament a una vil·la- està documentat el 966. El castell no és documentat fins el 1041. El capbreu de 1317-1320 el van fer redactar els senyors del castell. Per això, la major part dels declarants confessen haver de fer obres al castell, tant als murs i valls de l'exterior com a l'interior. A més, el castell tenia una trilla, una coromina i diversos honors en el terme.
Lloret, collada de	Diverses terres es trobaven, els anys 1317-1320, al Coll de Lloret en el camí que anava a Blanes.
Lloret, vila de	El nucli que més tard seria conegut com a vila de Lloret era, els anys 1317-1320, el port de Lloret. Diverses cases, patis i terres es trobaven en el port, a tocar l'arenys.
Masada	El 1079 el lloc de Masada feia de límit de la parròquia de St. Romà de Lloret amb Tossa i St. Joan; es trobava vora les Palomeres.
moli	A la riera de Rifred -l'actual riera de Lloret- existien diversos molins.
Mont Gros	Existia un Montgròs a prop de Montbarbat -l'actual Termegròs- el 1001. Però també n'hi havia un altre a l'actual Montgròs el 1079, que feia de límit entre Tossa, St. Joan i St. Romà de Lloret. El 1320 hi hauria diferents terres situades al puig de Mont Gros.
Palomeres	Al límit entre Lloret i Tossa, el 966, hi havia " <i>ipsas Palomarias de Vilanova</i> " i, el 1079, el lloc de Palomera. El 1320 existia un "mas mort" anomenat sa Palomera també als termes de Lloret i Tossa i diverses terres es trobaven al coll de Palomeres.

TOPÒNIM

DATACIÓ

Pegueres i St. Joan; riera de Pegueres i St. Joan; muntanyes de Pegueres	Els anys 1317-1320 diverses peces de terra es trobaven al lloc de Pegueres, a la costa de Pegueres i a la riera de Pegueres. En aquest darrer indret hi havia una terra anomenada Sant Joan.
Pla, puig d'en	El puig d'en Pla, els anys 1317-1320, era propietat del mas Pla.
Pla, suro gros d'en	El 1317-1320 existia un lloc dit Sure Gros on hi havia dues terres.
Riufred, riera de	Els anys 1317-1320 la riera de Riufred era la que venia del coll de Palomerès, passava per davant de St. Romà i arribava al port de Lloret. Diverses terres i molins es trobaven a la seva riba.
Sota, la	No està documentat als segles medievals.
St. Esteve de Caulès	La parròquia de Caulès pertanyia al terme del castell de Lloret. El capbreu de 1317-1320, però, no especifica les terres que pertanyien a aquesta parròquia, tot i que hi ha alguns masos que s'anomenen de Caulès.
St. Joan del castell, confins de la parròquia de	El terme parroquial de Sant Joan de Lloret, definit per l'acta de con sagració de 1079, no està documentat als anys 1317-1320.
St. Pere Salou	Els anys 1317-1320 existia el camí que anava a Sant Pere d'Alou i també la riera d'Alou.
St. Quirze	L'església de St. Quirze surt esmentada, com a límit entre St. Joan i St. Romà de Lloret el 1079. Al capbreu de 1317-1320 existia un camp anomenat Sant Quirze.
Sta. Cristina	El capbreu de 1317-1320 recull dues terres situades a la serra de Santa Cristina.
Vallmarina	El lloc de Vallmarina feia de límit entre les parròquies de St. Romà i St. Joan de Lloret l'any 1079. Al segle XIV, el capbreu de 1317-1320 enregistra el torrent de Vallmarina que passava prop del puig Leuter.

Apèndix 2. La història dels masos de Lloret

Els masos assenyalats amb * són els que figuren al mapa del segle XVIII. Les informacions recollides procedeixen dels capbreus de Lloret de 1317-1320 (ACG, *Pabordia de Novembre*, «Capbreu de Lloret 1317-1318») i de 1373 (ACG, *Pabordia de Novembre*, vol. 8.e.22 «Capbreu de Lloret 1373») i també de: DOMÈNECH, *Lloret de Mar*.

- *1. **Albà, mas.** Bernat Albà, el 1320, capbreva les cases on viu amb el quintà, que devien correspondre al mas Albà esmentat en les afrontacions. El 1373 és declarat com a borda Albana i també existia el segle XVI.
2. **Alemaný, mas.** El 1320 s'esmenta un camp situat a la masoveria del mas Alemaný, que ja devia estar abandonat.
3. **Andreu, mas.** Arnau Andreu capbreva el mas, també anomenat **mas Bosc**, amb el quintà el 1320. També figura al capbreu de 1373.
4. **Aulines, mas.** No és capbrevat el 1320, però surt esmentat en les afrontacions. Devia pertànyer, doncs, a un senyor diferent de la pabordia i del castlà de Lloret.
5. **Avenc, mas d'.** El 1320 va ser capbrevat per Arnau Gros, que vivia al mas Gros; per això, el mas d'Avenc ja devia estar abandonat.
- *6. **Baell, mas.** No figura en cap dels capbreus medievals.
7. **Barbat, mas.** Pere de Montbarbat capbreva el mas, amb el foc, les cases i el quintà, el 1320; es trobava prop del mas Gros i de la riera de Montbarbat. També és capbrevat el 1373.
8. **Barrot, mas.** No és capbrevat el 1320, però figura en les afrontacions, la qual cosa fa pensar que devia ser d'un senyor diferent de la pabordia i del castlà de Lloret.
9. **Berenguer, mas.** Al lloc dit mas Berenguer, que ja devia ser abandonat el 1320, hi havia

- algunes terres; es trobava vora el mas Salvador i la riera de Fanals.
10. **Bernat, mas.** Ramon Bernat capbreva el mas, amb les cases i el quintà, l'any 1320.
 11. **Blanc, mas.** Pere Blanc capbreva el mas Blanc el 1317, que sembla haver incorporat la borda Corcoy i el mas Pere Arnau.
 12. **Blandric, mas.** Ferrer Blandric capbreva el mas, amb el foc, les cases, les terres i les vinyes que hi ha, el 1320. També és capbrevat el 1373.
 13. **Boneta de Cabanyes, mas.** No és capbrevat els anys 1317-1320, tot i sortir en les afrontacions. Devia pertànyer a un senyor diferent de la pabordia i del castlà de Lloret.
 14. **Boscana, borda.** Sembla estar abandonada, ja que el 1320 la tenia Arnau Andreu integrada en el seu mas.
 - *15. **Botet, mas.** El mas Botet no és capbrevat el 1317, tot i figurar molt sovint a les afrontacions; a prop del mas hi havia el lloc de les Femades d'en Botet, el pas de Botet i un forn. Com que és esmentat el 1373, sembla que podria pertànyer al domini del castlà de Lloret. També està documentat el segle XVI.
 16. **Cabanyes de Caulès, mas.** És esmentat en el capbreu de 1373.
 17. **Cabanyes, borda.** Bernat Cabanyes capbreva la borda, amb les cases el quintà i el foc, el 1320; també era anomenada **mas Corp**. El 1373 és esmentada en el capbreu.
 18. **Calabrella, mas.** No és capbrevat el 1320, però surt esmentat en les afrontacions. Devia pertànyer a un senyor que no era la pabordia ni el castlà de Lloret.
 - *19. **Calastre, mas.** El mas Calastre no és capbrevat el 1320, tot i que diverses terres es trobaven al voltant del clos del mas i que és esmentat moltes vegades en les afrontacions. Com que és capbrevat el 1373, el seu senyor devia ser el castlà de Lloret.
 20. **Carbonell, mas.** La borda dita mas Carbonell, segurament abandonada, havia estat integrada al mas de Bernat Guinart, ferrer de Lloret. És esmentat també el 1373.
 21. **Carreres, mas.** Guillem ses Carreres capbreva el mas, amb el foc i el quintà el 1320; al seu voltant hi havia camins i el torrent de Fanals. Figura també en el capbreu de 1373.
 22. **Casa, mas.** Berenguer Casa capbreva el mas, amb les cases i el quintà, l'any 1320; el mas es troba prop del lloc dit Aulina Aubar i de la riera de Lloret. El 1373 figura com la borda ses Cases.
 - *23. **Cassà de la Mata, mas.** No és esmentat en els capbreus medievals.
 - *24. **Cassà, mas.** Existia el 1320, tot i no ser capbrevat, i també el segle XVI. Devia pertànyer a un senyor diferent de la pabordia i del castlà de Lloret.
 25. **Caulès, mas.** El 1320 Ramon Caulès i el seu gendre Guillem van capbrevar el mas, situat prop de la riera de Montbarbat i del torrent de Maçanera.
 26. **Cavallera, mas.** Ferrer Rossell va capbrevar el mas el 1320, amb el foc, les cases, el quintà i les terres; es trobava a tocar el terme del castell de Tossa.
 27. **Coll de Caulès, mas.** Està documentat en el capbreu de 1373.
 - *28. **Coll (de Vilarasa), mas.** El 1320 Guillem Coll va capbrevar el mas, també anomenat **mas de Creu**, situat a prop de la riera de Lloret. El 1373 el tenia Guillem Coll de Vilarasa i també existia al segle XVI.
 29. **Coma, borda.** Bernat sa Coma va capbrevar la borda el 1320, amb les cases i el quintà. També figura en el capbreu de 1373.
 30. **Corcoy, borda de.** La borda de Corcoy, segurament abandonada el 1317, va ser integrada al mas Blanc.
 - *31. **Creixell, mas.** Bernat Creixell tenia el mas el 1320, amb les cases i els quintans. També va ser capbrevat el 1373 i esmentat el segle XVI.
 32. **Dalmau, mas.** Mas segurament abandonat el 1320, perquè només s'hi troben terres.
 - *33. **Daví, mas.** Bonanat Daví va capbrevar el mas l'any 1320, amb les cases i el quintà; es trobava prop del mas Blandric. També és esmentat el 1373 i el segle XVI.
 - *34. **Domènec, mas.** Pere Domènec tenia el mas el 1317 amb els quintans; no estava massa lluny de la riera de Lloret. Figura al capbreu de 1373 i també el segle XVI.
 35. **Escuder, borda d'en.** No és capbreuada el 1320, tot i figurar a les afrontacions. Devia pertànyer a un senyor diferent de la pabordia i del castlà de Lloret.

36. **Espinalb, mas.** No és capbrevat el 1320, però surt esmentat en les afrontacions. No pertanyia segurament ni a la pabordia ni al castell de Lloret.
37. **Fayat, mas.** Pere Domènec tenia la masada dita mas Fayat, segurament abandonat, el 1317.
38. **Ferrera, mas de na.** No és capbrevat el 1320, però surt esmentat en les afrontacions. Així pertanyia segurament a un senyor diferent de la pabordia i del castell.
39. **Flaira, borda.** No és capbrevada el 1317, però surt esmentada en les afrontacions. Devia pertànyer, doncs, a un senyor diferent de la pabordia i del castell.
40. **Flaquer, borda.** Maimó Flaquer va capbrevar la borda, amb el quintà, el 1320. La borda també existia el 1373.
41. **Gaverneda, mas.** No és capbrevat el 1317, però surt esmentat en les afrontacions. No pertanyia, doncs, ni a la pabordia ni al castell de Lloret.
- *42. **Gispert, mas.** No és esmentat en els capbreus medievals.
43. **Gramell, mas.** Ramon Gramell, el 1320, va capbrevar la borda dita mas Gramell amb les cases i el quintà. El 1373 encara figura la borda Gramell.
44. **Gros, borda.** Jaume Gros tenia la borda Gros el 1320 amb el quintà.
45. **Gros, mas.** Arnau Gros va capbrevar el mas, amb les cases, el foc i el quintà, el 1320; es trobava prop la riera de Barbat. També figura en el capbreu de 1373.
- *46. **Guinart, mas.** Bernat Guinart, ferrer de Lloret, tenia el 1320 el mas Guinart amb les cases, el foc i el quintà, tot situat vora la riera de Lloret; la ferreria devia trobar-se a prop. El mas també està documentat el 1373 i el segle XVI.
- *47. **Horta, mas.** Salvador Horta tenia el mas, amb el foc, les cases, el quintà, la vinya i l'hort tot junt el 1320; el mas es trobava prop de la trilla del castell de Lloret, de les parets del castell i del pont vell. També figura al capbreu de 1373.
- *48. **Ioga, mas.** Bernat Ioga tenia el mas l'any 1320, amb el foc, les cases, els quintans i les vinyes. El mas també és esmentat el 1373 i el segle XVI.
49. **Leuter, masoveria de.** El 1320 la masoveria de Leuter, segurament abandonada, estava integrada a la borda Flaquer.
50. **Llastera, mas.** El mas, també anomenat borda, no és capbrevat el 1320, tot i sortir en les afrontacions. El 1373, en canvi, sí que surt en el capbreu; és possible, doncs, que fos del domini del castell de Lloret.
51. **Lledó, borda.** No és capbrevada el 1320, però surt esmentada en les afrontacions. Com que figura al capbreu de 1373, podria ser que hagués estat del castell de Lloret.
52. **Llonc, mas.** El mas figura al capbreu de 1373.
- *53. **Lloret, mas.** No és capbrevat el 1320, tot i que un clos de Pere Calastre es trobava a tocar el mas Lloret. Al mapa del segle XVIII estava *-dirubit-*.
54. **Maçot, mas.** No és capbrevat el 1317, però surt esmentat en les afrontacions. No devia pertànyer, doncs, ni a la pabordia ni al castell de Lloret.
55. **Mari, mas.** El 1320 segurament estava abandonat, ja que només hi havia terres.
56. **Monar, mas.** Al lloc del mas, abandonat el 1320, només hi havia terres.
57. **Morena, borda.** Guillem Morèn tenia el 1320 la borda Morena amb les cases i el quintà.
58. **Oliu, mas.** El mas Oliu o Oliva, tot i no ser capbrevat el 1320, apareix sovint en les afrontacions de terres. El 1373, en canvi, figura al capbreu, amb la qual cosa sembla que el seu senyor hauria estat el castell de Lloret.
- *59. **Padroses de Caulès, mas.** Figura al capbreu de 1373.
60. **Palau de Fuirac, mas.** No és capbrevat el 1320, però surt en les afrontacions. Devia pertànyer a un senyor diferent de la pabordia i del castell.
61. **Palín, mas.** No és capbrevat el 1320, però figura sovint en les afrontacions.
62. **Palom, mas.** Pere Palom tenia el 1320 el mas Palom, també anomenat mas Bertolí, amb les cases i el quintà. També existia en el capbreu de 1373.
63. **Pasqual, mas.** Al lloc del mas, abandonat el 1320, només hi havia un bosc.
- *64. **Pastell, mas.** No és capbrevat el 1317, però surt sovint en les afrontacions. No devia ser ni de la pabordia ni del castell.

65. **Pelliçó, mas.** Pere Sureda, el 1318, capbreva el mas Pelliçó, segurament abandonat, que ja s'havia integrat en el seu propi mas.
- *66. **Pera, mas sa.** Pere sa Pera el tenia el 1320, amb les cases i els quintans. També figura al capbreu de 1373 i als documents del segle XVI. El nom del segle XVIII "Passapera" prové, segurament, de la contracció del nom Pere sa Pera.
67. **Perayó, mas.** Guillem Perayó el tenia el 1320 amb el foc, les cases, el quintà, les vinyes i els horts.
68. **Pere Arnau, mas.** Segurament abandonat el 1317, va ser incorporat al mas Blanc.
69. **Perella, borda.** El 1317 només figura esmentada en les afrontacions. Així, no pertanyia ni a la pabordia ni al castlà de Lloret.
- *70. **Pla, mas.** Arnau Pla capbreva el mas el 1320 amb el foc, les cases i el quintà; es trobava al sud del Puig Marí i prop del camí públic i la riera de Lloret. També apareix en el capbreu de 1373 i en els documents del segle XVI.
- *71. **Pujol, mas.** Pere Pujol tenia el mas el 1317, amb honors i possessions; es trobava prop la riera de Romagosa. També figura al capbreu de 1373 i als textos del segle XVI.
72. **Recasèn, mas.** No és capbrevat el 1320, però surt esmentat en les afrontacions. Devia pertànyer a un senyor diferent de la pabordia i del castlà.
73. **Rocabertí, masada.** Salvador Horta, el 1320, tenia la masada de Rocabertí, d'un mas abandonat, integrada en el seu mas.
74. **Sabatera, borda de na.** El 1317 no és capbrevada, però surt en les afrontacions. El 1373, en canvi, és declarada en el capbreu. Així, devia pertànyer al castlà de Lloret.
75. **Salvador, mas.** Jaume Salvador de Fanals tenia el mas el 1320 amb les cases i el quintà.
- *76. **Saragoça, mas.** Pere Saragoça tenia el mas el 1317, amb els quintans. També figura al capbreu de 1373 i als documents del segle XVI.
77. **Serra, mas.** El 1320 no és capbrevat, però surt esmentat en les afrontacions. No devia pertànyer ni a la pabordia ni al castlà de Lloret.
78. **Sure, mas.** No és capbrevat el 1320, però surt esmentat en les afrontacions. Segurament pertanyia a un senyor diferent de la pabordia i del castlà.
- *79. **Sureda, mas.** El 1317 només apareix en les afrontacions. El 1373, en canvi, és capbrevat, amb la qual cosa el seu senyor seria el castlà de Lloret. També existia el segle XVI.
80. **Taradell, mas.** El mas, també borda, de Taradell és esmentat el 1320 en algunes afrontacions. També està documentat l'any 1373.
81. **Tossa, mas.** Al lloc del mas Tossa, prop de la riera de Rifred, només hi havia alguna terra el 1320; segurament ja estava abandonat i integrat dins el mas Ioga.
82. **Vall, borda.** Figura en alguna afrontació del 1320, però no és capbrevada. En canvi, sí que no és el 1373, per la qual cosa hauria pertangut al castlà de Lloret.
83. **Vell, mas.** Segurament abandonat el 1320, només és esmentat com a topònim on se situaven algunes terres.
84. **Vendrell de Cladella (de Caulès), mas.** El 1317, tot i figurar en les afrontacions, no va ser capbrevat. Devia pertànyer, doncs, a un senyor diferent del paborde i del castlà.
85. **Vidal de Caulès, mas.** El 1317 no va ser capbrevat, però surt en les afrontacions. No pertanyia ni al domini de la pabordia ni del castlà de Lloret.
86. **Vilar (de Tordera), mas.** No va ser capbrevat el 1317, tot i ser esmentat en algunes afrontacions. Pertanyia segurament a un senyor que no era ni el paborde ni el castlà.
87. **Vilarasa, mas.** No va ser capbrevat el 1317, però surt esmentat en les afrontacions. No pertanyia ni al castlà ni al paborde de Lloret.
88. **Vinyades, mas d'en.** El mas, o borda, d'en Vinyades potser estava abandonat el 1320, ja que servia per situar algunes terres.